”Jag ångrar att jag inte var den där livskamraten”

Skådespelaren **Evabritt Strandberg** har alltid skyggat för offentligheten. Nu, 71 år gammal, gör hon sitt livs uppgörelse. I ett öppenhjärtigt samtal med **Söndags** Magda Gad berättar hon om relationerna hon aldrig lyckades hålla ihop, om faderns svek som gjorde henne rädd för att bli lämnad och att hon ångrade sitt uppbrott från Sven Wollter.

Text: **Magda Gad** Fotograf: **Maria Östlin**
Makeup och hår: **Anna Frid**
Tack till Djurönäset Konferens & Hotell.

Evabritt Strandberg ser tillbaka på sitt liv i nya filmen The Quiet roar.

Fakta

Namn: Evabritt Strandberg.
Ålder: 71.
Yrke: Skådespelare och sångare.
Bor: Stockholms skärgård.
Familj: Dottern Lina Wollter från ett förhållande med Sven Wollter och sonen Matti Berenett med Lars-Erik Berenett, som hon var gift med fram till 1976. Var även 1984–1985 gift med Olle Ljungberg. 1987–2000 sambo med Christer Wickman. Fem barnbarn och tre hundar.
Aktuell: I filmen *The Quiet Roar.*

”Nej, du skämtar, ska jag rita? Det här är inte klokt!

Självporträttet

Evabritt Strandberg får en grankvist i ansiktet och grimaserar med ögonbrynen pekandes neråt och munnen formad i ett missnöjt ”usch”. Hon kliver åt sidan och återfår sin genomträngande blick. Den som berättar om ett helt liv utan att yttra ett ord. Den som kan pendla från gravallvar till glädje till känslighet på en sekund.

När vi senare sitter mittemot varandra fylls den med tårar. Inte så att ögonen svämmar över. Men så att hakan sänks och händerna blir upptagna med att sopa ihop smulor på bordet.

Hon drar med lillfingerkanten fram och tillbaka över bordskivan tills det bildas en liten hög. Rösten är omskakad när hon säger:

– Det jag har svårt att prata om är att jag aldrig riktigt lyckats hålla ihop ett förhållande.

Dagen före vårt möte ser jag henne i filmen *The Quiet roar*. En vacker, mystisk, skrämmande historia om en döende kvinna som med hjälp av en hallucinogen drog tar sig tillbaka i tiden och möter sitt unga jag. Det är ett tyst betraktande av den yngre upplagan: Varför är hon inte mer närvarande? Varför drar hon sig undan från sin man? Varför har hon ens skaffat barn?

Det jag inte vet när jag ser den är att filmen bygger på Evabritt Strandbergs liv. På hennes minnen. På hennes ånger.

– Jag är en solitär person som inte viker ut mig i största allmänhet … men Henrik, regissören, plockade ur mig saker som … jag tänkte att här sitter jag och berättar om det här.

Hon hackar ur sig meningarna, fortfarande förbluffad över det som hänt.

– Något väldigt märkligt var det, säger hon och flyttar rastlöst runt på stolen.

> ”Det gjorde förskräckligt ***ont***. Och kameran gick hela tiden.

Energin är inte nervig, snarare nyfiken. Som att hon hela tiden väntar på att något ska hända. Som att hon hela tiden väntar på att något kul ska hända. Som om det rynkiga ansiktet bara är en fasad för en vild tonåring som gömmer sig där bakom.

21 år gammal fick Evabritt Strandberg sitt genombrott i Bo Widerbergs *Kärlek 65*, där hon spelade mot den tidens giganter: Keve Hjelm och Thommy Berggren. Efter det har hon filmat med franske regissören Jean-Luc Godard, gjort teater, musikaler, varit med i Sveriges första tvsåpa *Lösa förbindelser* och som sångare tolkat Cornelis Wreeswijk, Edith Piaf och Jacques Brel i hyllade scenföreställningar.

Någon långfilm har hon inte varit med i sedan 1971. Så varför vara med i en nu? Det hela är som hon säger: märkligt.

Hon satt i bilen när regissören Henrik Hellström ringde.

– Han hade ett synopsis för det han då kallade *Håligheten* och frågade om jag kunde komma till kontoret och ta några bilder. Jag sa att: ”Nej, vadå, är det en provfilmning? Då gör jag det inte. För jag gör inte provfilmningar.”

Skrattande avbryter hon sig själv:

– När jag berättade för min dotter Lina sa hon: ”Men mamma, var inte så jobbig nu.” Hennes pappa är Sven Wollter, och hon sa att: ”Till och med pappa provfilmar.” Men jag vägrar. Jag har missat jobb på grund av det, men det gör inget, jag är ingen karriärist.

Till sist blev hon i alla fall övertygad om att komma och träffa produktionsteamet.

– Det var då jag kände i magen, att det här vill jag göra. Vår kemi var helt rätt. Jag sjöng och jag satt i någon soffa och snackade och vi dansade vals och jag tänkte att men gud, det här gänget vill jag jobba med.

Och sedan kom det fram att manuset skulle skrivas efter dig?

– Ja, det var ju så. Henrik sa lite löst att det skulle handla om en kvinna som skulle göra en resa, och att det skulle bygga på mina egna erfarenheter. Widerberg jobbade också åt det hållet, improviserat, och det tyckte jag ju om.

Det hon inte var beredd på var hur närgånget det skulle bli.

– Han kom upp till mig varje dag. Vi pratade väldigt mycket och han fick ur mig massa saker. Jag berättade om mina föräldrar, om mina män, om mina barn. Ibland fick jag frågor som jag inte klarade alltså…

Hon tar sig för bröstet, hindrar precis ögonen från att svämma över.

– Det gjorde förskräckligt ont. Och kameran gick hela tiden. Det är det som är filmen. Många scener är tagna direkt så.

Det låter som terapi.

– Det var som terapi. Jag fick en situation beskriven för mig och så sa Henrik: ”Gå bara på, säg det du känner.” I middagsscenen, när jag betraktar mitt yngre jag och hennes man, så hör jag mig själv säga riktigt elaka saker. Att hon är

STICKER UT HAKAN. *Evabritt Strandberg bor med sina hundar i ett hus i Stockholms skärgård, långt i från strålkastarljuset. Men nära till granskogen. ”Jag gillar inte granar. Tallar gillar jag”, säger hon.*

avstängd, att han bara går runt och slafsar.

Under arbetet kom alla minnen tillbaka. Hur hon sprungit genom livet. Aldrig stannat upp.

– Jag har haft för bråttom. Jag har inte försökt igen, utan det har bara varit in med ungarna och hunden i bilen och åka.

Du pratar om förhållanden nu, som du har lämnat?

– Ja.

Evabritt Strandberg har varit gift två gånger, med skådespelaren Lars-Erik Berenett och teaterproducenten Olle Ljungberg. Utöver det har hon varit ihop med skådespelaren Sven Wollter, kapellmästaren Christer Wickman och ”otaliga andra” som hon ”aldrig lyckats hålla ihop det med”.

Hon växte upp på Södermalm, med en mamma som sjöng och musicerade och gjorde karriär som säljare. Jag frågar vad hennes far gjorde och hon svarar att pappa träffade hon inte så mycket.

– De skildes när jag var två år, jag var tvungen att ta ställning tidigt, och då tog jag ställning för min mamma och min mormor, som jag bodde mycket hos.

Hon tar ett djupt andetag.

– Det kanske är det som ligger i botten.

Du menar för dina relationer?

– Ja.

Har du varit rädd för att bli lämnad?

– Ja, så har det varit.

Kände du dig sviken av din pappa?

– Ja, jag gjorde ju det. Han älskade min mamma och hon ville inte vara med honom och då gick det ut över mig också. Att han valde bort mig också. Och att det var väldigt mycket bråk hemma.

Och det har du skyddat dig från genom att vara den som går först?

– Ja, det har ju varit enklare att leva ensam då. Jag är ensambarn och har lärt mig att umgås med mig själv, jag trivs med mig själv, därför lever jag ensam i dag.

Hon vänder bort blicken.

Evabritt i nya filmen The Quiet Roar.

> Jag var ung, 26 år. Jag borde ha tänkt över det mer. Men jag var alltid ***ett steg före***, alltid på väg ut genom dörren.

– Det är klart att det är underbart om man träffar någon som man verkligen älskar, som man respekterar, som blir ens bästa vän. Jag har ju gått igenom ganska många turer med det där. Min sista man dog för tolv år sedan, han var sjuk, det var jobbigt. Efter det har jag inte träffat någon som jag har velat leva med.

För att vara en enstöring, som bosatt sig längst ut på Djurö för att ”komma bort från alla människor” och för att ”det var så långt ut som man kunde köra i skärgården”, är hon oväntat lättpratad och social. Hon säger att det beror på filmen, att den har gjort henne öppnare.

Jag undrar om det finns saker som hon ångrar. I stället för att dra till med klyschan ”det är ingen idé att ångra saker” svarar hon ärligt:

– Det är mycket alltså. Jag ångrar att jag inte var den där livskamraten, att jag hade häftigt humör. Jag växte upp med en mamma som hade Bang som förebild, en stark kvinna. Jag gick inte att styra, jag visste bäst själv. Jag sa alltid sanningen, även när den sårade.

Hon reser sig och går runt i rummet.

– Men det huvudpersonen i filmen vill göra är att gå tillbaka i tiden för att ta reda på hur det blev på det här viset, och få förlåtelse. Det behovet har inte jag. Jag skulle inte ringa upp Sven Wollter och fråga varför det blev så här, jag har rett ut min skit efterhand. Vi älskar varandra, vi har försonats.

Hennes dotter har flera gånger ställt henne mot väggen. och hon har fått erkänna sina misstag inte minst för sig själv. Att hon har flytt i stället för att klara upp saker. Att hon inte borde lämnat Sven Wollter så förhastat.

– Jag var ung, 26 år. Jag borde ha tänkt över det mer. Men jag var alltid ett steg före, alltid på väg ut genom dörren. Jag lämnade honom för en annan man och det var en stor smärta för honom, och senare även för mig.

Det hon alltid har hållit fast vid är barnen. Helst hade hon velat jobba mindre för att vara med dem mer.

– Min dotter och min son har varit det viktigaste för mig. En stor trygghet och kärlek.

Barn lämnar en ju inte heller?

– Nej ... precis.

Vi går ut i skogen och Evabritt Strandberg poserar framför fotografen inne bland träden. Hon tycker om det, att få utlopp för uttrycksbehovet och energin. Säger att får hon inte hålla på så vet hon inte vart hon ska ta vägen. Men hon är inte beroende av skådespeleriet, hon har sina hundar, sina ungar, sina barnbarn, hon rider. Och vill inte alls synas i strålkastarljuset såvida det inte känns rätt i magen.

– Jag är så lycklig över att jag fick göra den här filmen, jobba med det här unga gänget, det är så det ska kännas, annars får det vara. Jag gör vilken liten roll som helst igen, bara jag får göra det med dem. Nästa gång vill jag spela en riktig galning, något som står i ett hörn i skogen med jättestort hår. Som jag gör nu! Att gå ifrån sitt eget jag, men ändå vara i jaget.

Att fly men ändå inte fly?

– Ha ha, ja!

Hon tittar bort, verkar fångad i tankarna på det som varit och det som ska komma, när jag frågar:

Hur det känns att bli äldre?

– Jag har aldrig haft någon åldersnoja. Men förra året när jag skulle fylla 70 då var det bara: ”Åh nej, men inte ska jag fylla 70, då är det ju snart slut, om jag har tur så har jag tio år kvar, sedan får jag inte träffa mina barn mer.” Så där höll det på. Men gudskelov så gick det över. Inuti känner jag mig ju som en 17-åring. Och för en människa som alltid har gått framåt i livet så blir det konstigt när …

... det ska ta slut?

– Ja.

Evabritt Strandberg vänder sig mot mig och tittar mig rakt i ögonen.

– Men jag är inte rädd. Jag tycker bara att det är tråkigt.

Ja, det verkar inte så värst kul att ligga under en gravsten.

– Nej, men eller hur! Och så växer det säkert någon gran över den. Så får man ligga där och bara: ”Ah, typiskt!” Jag gillar inte granar! Tallar gillar jag. Men inte granar.

Hon skrynklar ihop ansiktet i en missnöjd grimas och garvar åt eländet.

– Nej, jag stannar gärna här ett tag till. □

Till sist tänker Magda:

Kan det vara så att vi lever för att komma på hur vi vill leva? Kan det vara så enkelt? Kan det vara så svårt?

3 x favoritlåtar

Foto: AP

1. *Marieke* av Jacques Brel.
2. *Kanske kärlek är allt* av Jacques Brel.
3. *Jef* av Jacques Brel.

4 x senast jag ...

... grät: ”Det var nyligen, en märklig gråt. Jag hade en konstig dröm och vaknade av att tårarna sprutade, men jag vet inte vad jag hade drömt.”

... var förälskad: ”Tio år sedan tror jag. Men det gick över snabbt.”

... kände mig misslyckad: ”Det har jag känt i en produktion som jag jobbar med nu. Mycket har gått fel, jag har gråtit och inte alls förstått varför jag är med.”

... kände mig attraktiv: ”I dag. Jag har inte haft så roligt på länge!”